



Reactie van

*De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW),
de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijke Onderzoek (NWO) en de
Vereniging van Universiteiten (VSNU)*

Op het advies “*Samen Slimmer. Het belang van interuniversitaire samenwerking bij de promotieopleidingen*”

Begin 2010 verscheen het rapport *Samen slimmer*, dat op verzoek van KNAW, NWO en VSNU door de daartoe ingerichte tripartiete werkgroep onderzoekersopleidingen is opgesteld. Achtergrond van deze vraag was de schijnbaar afbrokkelende steun voor interuniversitaire onderzoekscholen en de inrichting van een groeiend aantal *graduate schools* binnen de universiteiten. Het rapport geeft antwoord op de vraag op welke manier deze twee organisatievormen naast elkaar kunnen bestaan.

Sinds de jaren negentig bestaan er voor verschillende vakgebieden landelijke onderzoekscholen die een bijdrage leveren aan de opleiding en begeleiding van promovendi. In 1999 werd de Bolognaverklaring ondertekend, waarin nadruk wordt gelegd op de internationale dimensie en kwaliteitszorg van alle opleidingen in het hoger onderwijs, dus ook de promotieopleiding. Dit heeft ertoe geleid dat universiteiten lokale graduate schools hebben ingericht die verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en begeleiding van masterstudenten en promovendi.

KNAW, NWO en VSNU onderschrijven de conclusies van de werkgroep: interuniversitaire samenwerking is zonder meer van belang voor het opleiden van promovendi, vooral in die vakgebieden waar de *kritische massa* en *kritische expertise* op het niveau van de afzonderlijke universiteiten ontbreekt. Een belangrijk uitgangspunt voor de drie organisaties is dat interuniversitaire onderzoekscholen en de meer lokaal georiënteerde graduate schools goed samen kunnen gaan.

De werkgroep noemt twee knelpunten, die voor KNAW, NWO en VSNU zeer herkenbaar zijn: de financiering van de onderzoekscholen en de externe kwaliteitszorgprocessen.

Ten aanzien van het knelpunt financiering constateert de werkgroep dat problemen vaak voorkomen in de wetenschapsgebieden waar financiële middelen bijzonder schaars zijn en waar ook de behoefte aan landelijke samenwerking groot is. KNAW, NWO en VSNU achten dit een zorgelijke situatie en ondersteunen de constatering van de werkgroep dat de instelling als geheel verantwoordelijk is voor de zorg voor interuniversitaire samenwerking. Zoals het advies stelt, is voor samenwerkingsverbanden een vaste basis met een duidelijk perspectief op ondersteuning voor enkele jaren nodig.

De universiteiten zullen daarom in de komende periode sterk aandacht schenken aan interuniversitaire onderzoekscholen die vanwege organisatorische en/of financiële problemen niet vanzelfsprekend voortgezet worden en daar oplossingen voor zoeken.

Hierbij volgen KNAW, NWO en VSNU de volgende drie uitgangspunten:

- Het is nodig dat universiteiten de meerwaarde van elke onderzoekschool van tijd tot tijd evalueren en op basis daarvan besluiten of het samenwerkingsverband wordt gecontinueerd.
- Voor onderzoekscholen uit alle vakgebieden, die behoefte hebben aan een toetsing en keurmerk van de Erkeningscommissie Onderzoekscholen, is het mogelijk een aanvraag tot ECOS-erkenning in te dienen.
- De middelen voor de organisatie van onderzoekscholen zijn, gezien de relatief geringe kosten, in principe geen argument in discussies over de continuering van interuniversitaire samenwerking. De universiteiten zullen – bij gebleken meerwaarde - de financiering van onderzoekscholen continueren.

Over de financiering van interuniversitaire onderzoekscholen zijn KNAW, NWO en VSNU van mening dat het ontwikkelen van een contributiesysteem, waarbij de organisatiekosten worden verdeeld over de participerende instellingen, een oplossing biedt voor het geconstateerde knelpunt. In lijn met het advies "*Samen slimmer*" zullen KNAW, NWO en VSNU zich inzetten voor het realiseren van dit contributiesysteem.

Ten aanzien van de kwaliteitszorg nemen KNAW, NWO en VSNU de aanbevelingen van de werkgroep over en de drie organisaties zullen de criteria ten aanzien van de beoordeling van de promotieopleiding in het SEP expliciteren. De KNAW zal daarnaast de ECOS-procedure en criteria herzien langs de lijnen die de werkgroep heeft aangegeven. Het voornaamste doel hiervan is het reduceren van de administratieve lasten van de beoordelingen.

De verwachting is dat de kwaliteit van de promotieopleiding de komende jaren sterk verbeterd kan worden, mede doordat de onderzoekersopleidingen in de onderzoeksvisitaties zijn ondergebracht, waardoor alle onderzoekersopleidingen beoordeeld zullen worden. Dit geeft ook een goede basis voor het profileren van de onderzoekersopleidingen in de richting van buitenlands talent.

Zoals interuniversitaire samenwerking op het gebied van de promotieopleiding meerwaarde oplevert, kan dat ook het geval zijn voor de masteropleidingen, zeker voor de kleinere vakgebieden. Universiteiten hebben inmiddels een eerste stap gezet in de wiskunde en de geesteswetenschappen.

Robbert Dijkgraaf
President KNAW

Jos Engelen
Voorzitter NWO

Sijbolt Noorda
Voorzitter VSNU